

Esiluvut. krt 7/8.2.1979

ULVILA, SUOLISTO, PELTOMÄKI

Pronssikautisen hautaraunion kaivaus.
Unto Salo, Tapani Tuovinen 1978.

Ulvila, Suolisto, Peltomäki.

Pronssikautisen hautaraunion kaivaus 7. - 15.8.1978.

Maanomistaja: Arvo Eerikki Kuusiston perikunta sekä
rva Aune Kuusisto, os. 29310 ALHO,
puh. 939-71115. Peltomäki RN:o 3¹⁴.

Peruskartta 1143 05 KAASMARKKU, painettu 1962.

Kaivauskohteen koordinaatit:

x = 6813 55

y = 555 02

z = +22.6 (kiintopiste, pl. 117)

Paikalta saadut löydöt: TYA 112:1-13.

Aikaisemmat tiedot: tark.kert. Unto Salo 1961; inv.
kert. Jouko Paganus 1964, n:o 1-2.

Kertomukseen kuuluu:

7 karttaliitettä sekä

8 valokuvaliitettä.

Valokuvat: TYA 1687-1771

** TÄMÄN KERTOMUKSEN YHTYÖSSÄ 5 VALOK. LIITettä. 15.8.1978*

Ulvilan kunta myönsi kenttätutyövuodeksi 1978 Turun yliopiston Kulttuurien tutkimuksen laitoksen Arkeologian osastolle määrärahan tiettyjen Ulvilan kunnan alueella sijaitsevien pronssikautisten hautaraunioiden tutkimiseksi. Määrärahan suuruus oli 7.000 mk, minkä lisäksi laitoksen käyttöön annettiin valtion työllistämistulella palkattuja nuoria. Kenttätutkimukset suoritettiin 27.7.-15.8.1978 välisellä ajalla, jolloin tutkittiin kaksi hautarauniota. Jälkimmäinen näistä oli yksi Ulvilan Suoliston kylässä Peltomäen talon maalla sijaitsevista hautaraunioista. Tutkittu raunio ei ole kumpikaan aikaisemmissa tiedoissa mainituista raunioista; mäellä on siis 2-3 matalaa rauniota.

Kaivaukset tapahtuivat allekirjoittaneen Unto Salon vastuulla,

valvonnassa ja ohjeiden mukaisesti; kaivauksen apulaisjohtajana toimi allekirjoittanut Tapani Tuovinen, apunaan kartanpiirtäjänä fil.yo. Maija Mikkonen. Kaivaustyövoimana oli neljä ulvilalaista nuorta.

Tutkimuskohde sijaitsee 7,94 km Ulvilan kirkolta itäkaakkoon (ESE 17.5/60), 600 m Nakkilan Kivialhon puoleiselta rajalta pohjoiseen. Raunio on rakennettu kaako-luode-suuntaisen 2 km:n pituisen, matalan metsäisen selänteen länteen pistävään niemekkeeseen, joka kohoaa nelisen metriä ympäröiviä viljelyksiä korkeammalle. Maaperä on moreenia. Maasto idässä on vaakasuoraa ja tasaista, niin myös alava savi- ja silttiperäinen peltoaukea lännessä ja etelässä. Niemeke, jolla raunio sijaitsee, on maaton vasta pronssikauden kuluessa. - Ympäröivä metsä on kuusivaltaista mustikkatyypin tuoretta kangasmetsää (joskin paikoin esiintyy myös käenkaalia (*Oxalis*). Raunion pohjois- ja länsipuolella oleva kuusikko on soistuvaa.

40 m rauniosta etelään on länsi-itä-suuntainen matala harjanne. Raunion ympäristössä kasvanut kuusikko oli hakattu joitakin vuosia ennen tutkimuksia, minkä vuoksi parin hehtaarin hakkuuaukeaa peitti toista metriä korkea tiheä heinikko (neg. 1687, 1694-1696).

Kaivausten alkaessa raunio oli lähes kokonaan turpeen ja heinikon peitossa, niin että vain muutamia kivenkärkiä pilkisti esiin maasta (neg. 1687). Raunion harjannemainen hahmo oli kuitenkin nähtävissä heinikon raivaamisen jälkeen. Ennen alueen hakkaamista raunion päällä oli kasvanut kuusi kuusta, joiden jyrkät kannot haittasivat purkamista. Vaikean havaittavuutensa ansiosta raunio oli hyvässä kunnossa ja koskematon.

Turpeen poistamisen jälkeen raunio jaettiin $2 \times 2 \text{ m}^2$:n ruuduiksi pingottamalla langat raunion yli (neg. 1692). Ruutukoordinaation länsi-itä-akseli, jonka suunta oli WNW (48/60) - ESE (18/60), merkittiin A, B, C... ja sitä vastaan kohtisuora pohjois-etelä-akseli, suunta NNE (03/60) - SSW (33/60), merkittiin 1, 2, 3... Raunio purettiin itäpäästä alkaen, ja profiilit piirrettiin raunion poikki idästä katsoen ruutujen I2 - I3, G2 - G3 ja D2 - D3 länsileikkauksista (kartta 3). Pintavaaituskartta havainnollistaa mäenrinteiden kallistumaa koordinaattiakseleiden suuntiin (kartta 4). Purkamisen jälkeen raunio rekonstruoitiin (neg. 1765-1767).

Vaaituskiintopiste vedettiin peruskartalla olevasta ilmakehuvaus-
pisteestä, kork. + 17.8 (N₄₃), jonka sijainti on x = 6814 10,
y = 554 80.

Tutkimuskohteena ollut hautaraunio oli pitkä ja kapea harjanne-
mainen, matala, jonkin verran epäsäännöllinen kiviraunio, jonka
pituus oli 17-18 m ja leveys 3-4 m, korkeus vain 30-60 cm. Raunion
pitkittäis-suunta oli länsiluode-itäkaakko. Poikittaisprofiili
oli kupera. Tutkittaessa raunio osoittautui struktuurittomaksi.

Raunio oli ladottu hyvin erikokoisista kivistä ja se oli lähes
kokonaan maansekainen, osaksi sekundaarisen maatumisen johdosta,
mutta epäilemättä se oli alunperinkin rakennettu maansekaiseksi
(esim. neg. 1743). Kivien halkaisija varioi suuresti välillä
5-50 cm; keskiarvo lienee 20 cm:n luokkaa. Raunion pintakerroksen
kiveys oli itäpäässä maansekaista ja harvempaa kuin länsipäässä,
joka turpeenpoiston jälkeen oli paljasta kivikkoa, tosin pinta-
kerroksen alla maansekaista (kartta 1). Kiveys koostui vain
2-4:stä päällekkäin ladotusta kivikerroksesta maataytteenä (kart-
ta 3). Raunion pohjoisreunan pintakivet olivat keskimäärin etelä-
reunan pintakiviä suurempia.

Ruudut I2 ja I3 raunion itäpäässä olivat soransekaista kiveystä,
joka pinnassa oli turpeen sitomaa. Itäpäässä rauniota oli ilmei-
sesti jatkettu kasaamalla soraa ja kiviä raunion päähän ja vierit-
tämällä uloimmaksi muutamia lohkareita (ruudut J2 ja J3). Soran-
sekainen kiveys ruuduissa I2 ja I3 jatkui raunion löytötason ja
pohjakerrokseen asti ilman selvästi erotettavaa rajaa.

Lähes koko raunion alalla, nimittäin ruuduissa H2, H3, G2, G3,
F2, F3, E2, C2, C3 ja B2, raunion päälle ladotut kivet olivat
selvästi suurempia kuin alla olevan maansekaisen täytekiveyksen
kivet (neg. 1699, 1703; 1700, 1704; 1701, 1706; 1702, 1705; 1726,
1728; 1723, 1727; 1725, 1729; 1733, 1734, 1741). Vastaavaa koko-
eroa ei sen sijaan havaittu ruuduissa D2 ja D3. Toisaalta, var-
sinkin raunion itäpäässä, taas pohjakerroksen kivet olivat täyte-
kerroksen kiviä suurempia.

Kiintokiviä oli kaksi, ruuduissa B3 ja D3 (kartta 2:1). Edellinen
oli näkyvissä jo raunion pintakerroksessa (kartta 1:1, neg. 1742),
jälkimmäinen oli ollut raunion täytteenä ja peitetty kivillä
näkymättömiin.

Raunion pohjakerroksesta löydettiin niukasti palaneita luunsiruja, jotka keskittyivät vain muutamien sirujen rykelmiksi ruuduissa E3, F2, F3, G2 ja H2 (kartta 2). Luunsirut ovat puhdistettuja, väriltään valkeita tai vaaleanruskehtavia; muutamat sirut ovat kovaa ja tiivistä ainesta (TYA 112:2-6). Eniten palaneita luunsiruja (20 sirua, n. 1 g) löydettiin ruudusta G2.

Pohjakerroksesta ruutujen H2, H3, I2 ja J2 alueelta löydettiin 80 saviastianpalaa (TYA 112:7-12). Ruudussa I2 saviastianpalat olivat ryhmässä, ja osa palasista kuuluu samaan astiaan. Alustavan tarkastelun perusteella palat edustavat ainakin neljää astiaa. - Luu- ja keramiikkalöydöt olivat jonkin verran erillään: vain ruudusta H2 löydettiin sekä palaneita luunsiruja että saviastianpalasia (kartta 2).

Aivan raunion länsipäästä, ruudun B2 koilliskulmasta paljastui maansekaisen täyte kivetyksen alta neljän suurehkon kiven muodostama puolisuunnikkaan (75 x 90 cm) muotoinen asetelma, jonka pohjois-sivuna oli ruudun B3 kiintokivi. Asetelman sisäpuolelta löydettiin pyöreä koristeeton pronssinappi, jonka ulkopinnalla on keskikohouma ja sisäpuolella vastaavassa kohdassa silmukka. Napin halkaisija on 6,2 cm (TYA 112:1)(neg. 1745-1747, 1771). Esine oli maassa välittömästi täyte kivetyksen alla silmukkapuoli alaspäin. - Pronssinapin löytökohdan ja ruudun E3 palaneiden luunsirujen välinen etäisyys oli vajaat 6m. Raunio näyttäisi siis ehkä jäsentyvän kahteen mahdollisesti eri-ikäiseen osaan, länsi- ja itäpähän.

Mainittua rakennetta lukuunottamattaraunion pohjakerros osoittautui struktuurittomaksi (neg. 1748-1763). Raunion pohjalla oli suuria kiviä 'epäsäännöllisessä' järjestyksessä. Pohjamaa oli lajittumatonta moreenia, kivien ja soran sekaista hiekkaa, samanlaista ainesta kuin ruutuihin I2 ja I3 luotu täytesorakin.

Raunion etelä- ja pohjoispuolelle kaivettiin yhteensä 10 koekuoppaa 2-6 m:n etäisyydelle rauniosta, kooltaan 50 x 50 cm² (kartta 5). Koekuopasta 3, joka kaivettiin ruudun F1 lounaiskulmaan, löydettiin saviastianpala (TYA 112:13). Muut koekuopat olivat löydöttömiä.

Turussa tammikuun 19. päivänä 1979

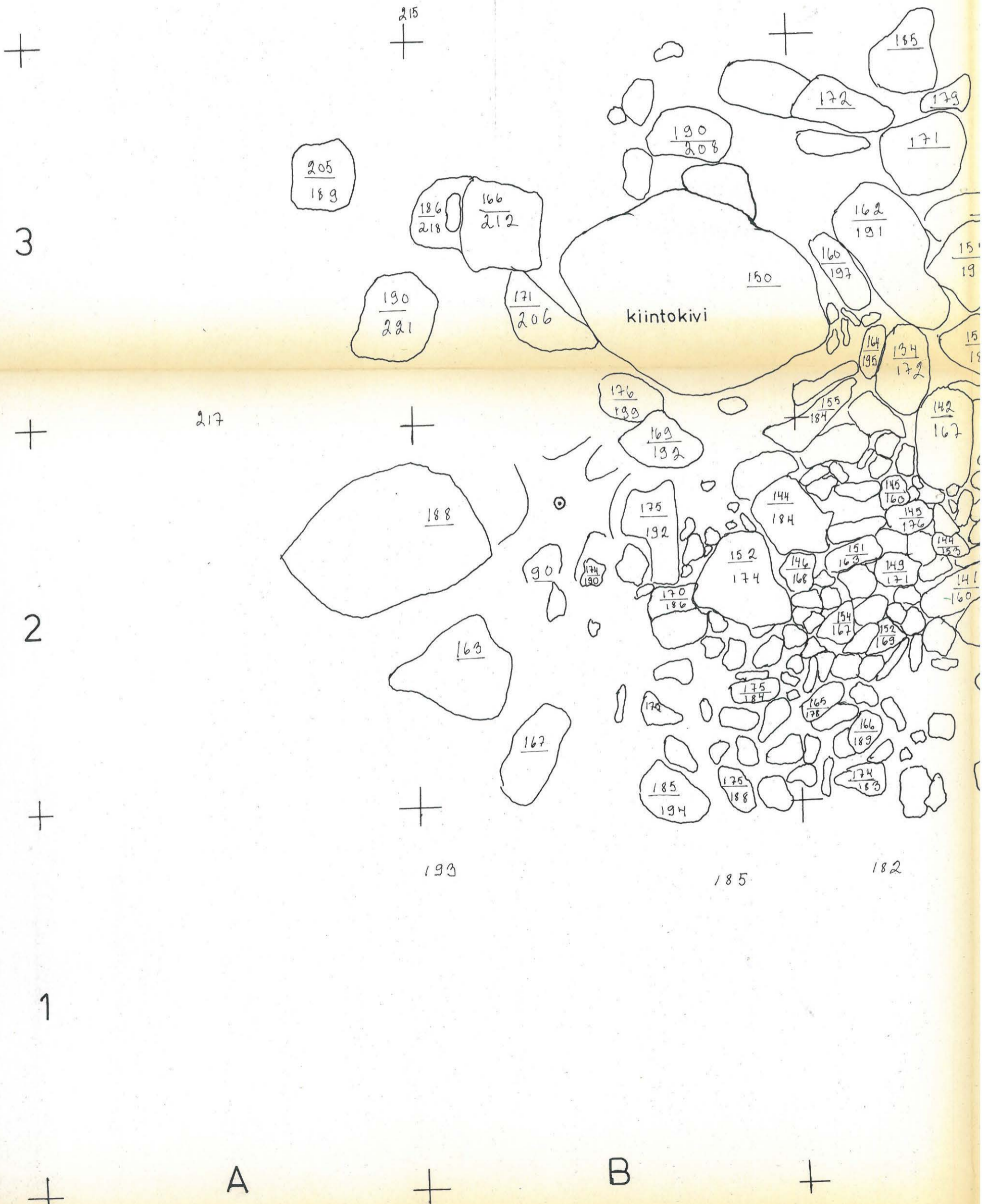
kaivausten vastuullinen johtaja

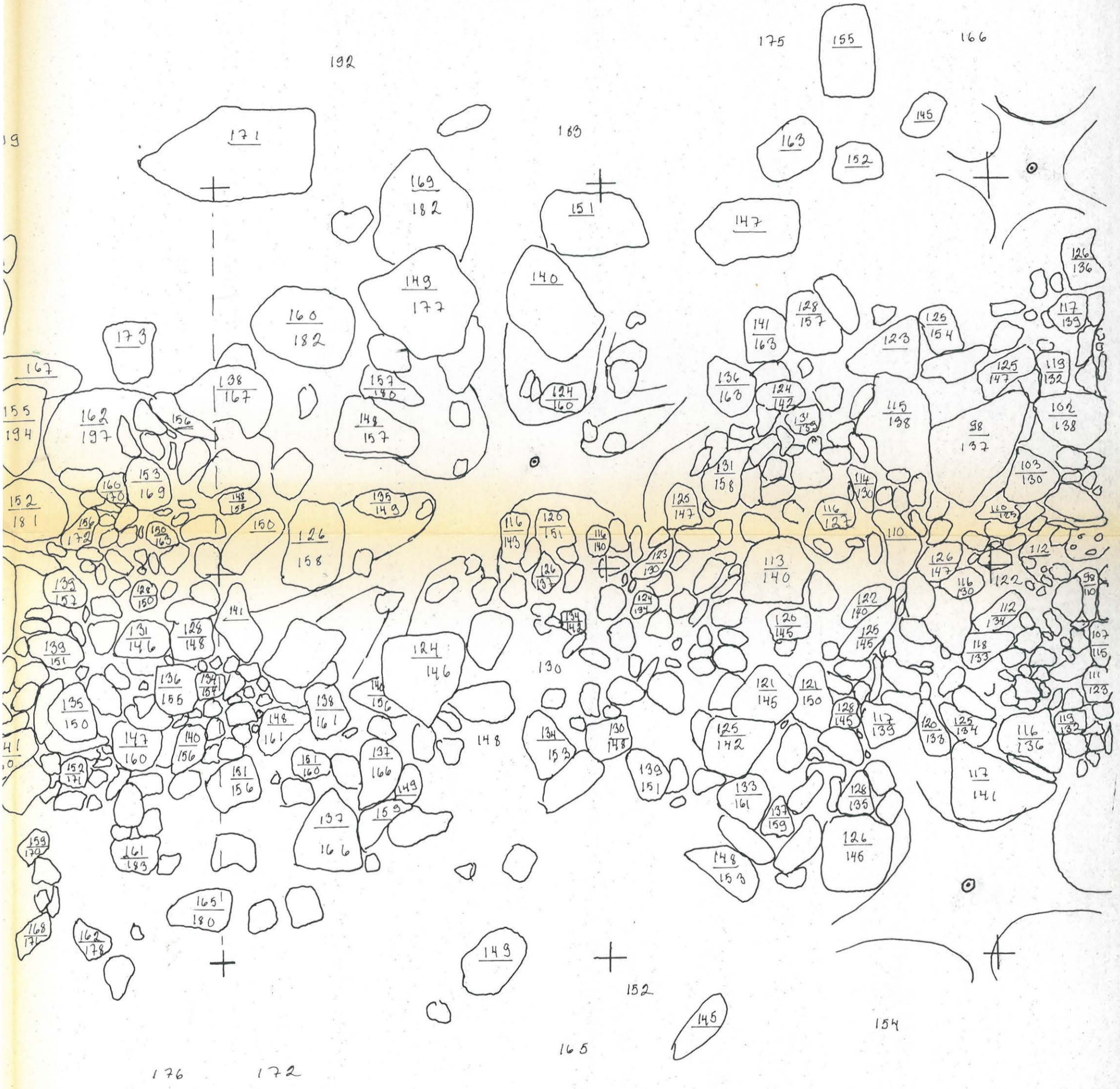
Unto Salo
Unto Salo

apulaisjohtaja

Tapani Tuovinen
Tapani Tuovinen

Kartta 1:1
 ULVILA
 SUOLISTO
 PELTOMÄKI
 T. Tuovinen 1978
 PINTAKARTTA
 LÄNSIPUOLISKO
 MK 1:20
 KP = 117

C

D

E

F

F

G

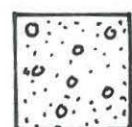
H

Kartta 1:2
 ULVILA
 SUOLISTO
 PELTOMÄKI
 T. Tuovinen 1978
 PINTAKARTTA
 ITÄPUOLISKO
 MK 1:20
 KP = 117

KANTO

SORA

K

Kartta 2:1
ULVILA
SUOLISTO
PELTOMÄKI
T. Tuovinen 1978
POHJAKARTTA
LÄNSIPUOLISKO
MK 1:20
KP = 117

+

+

+

3

+

+

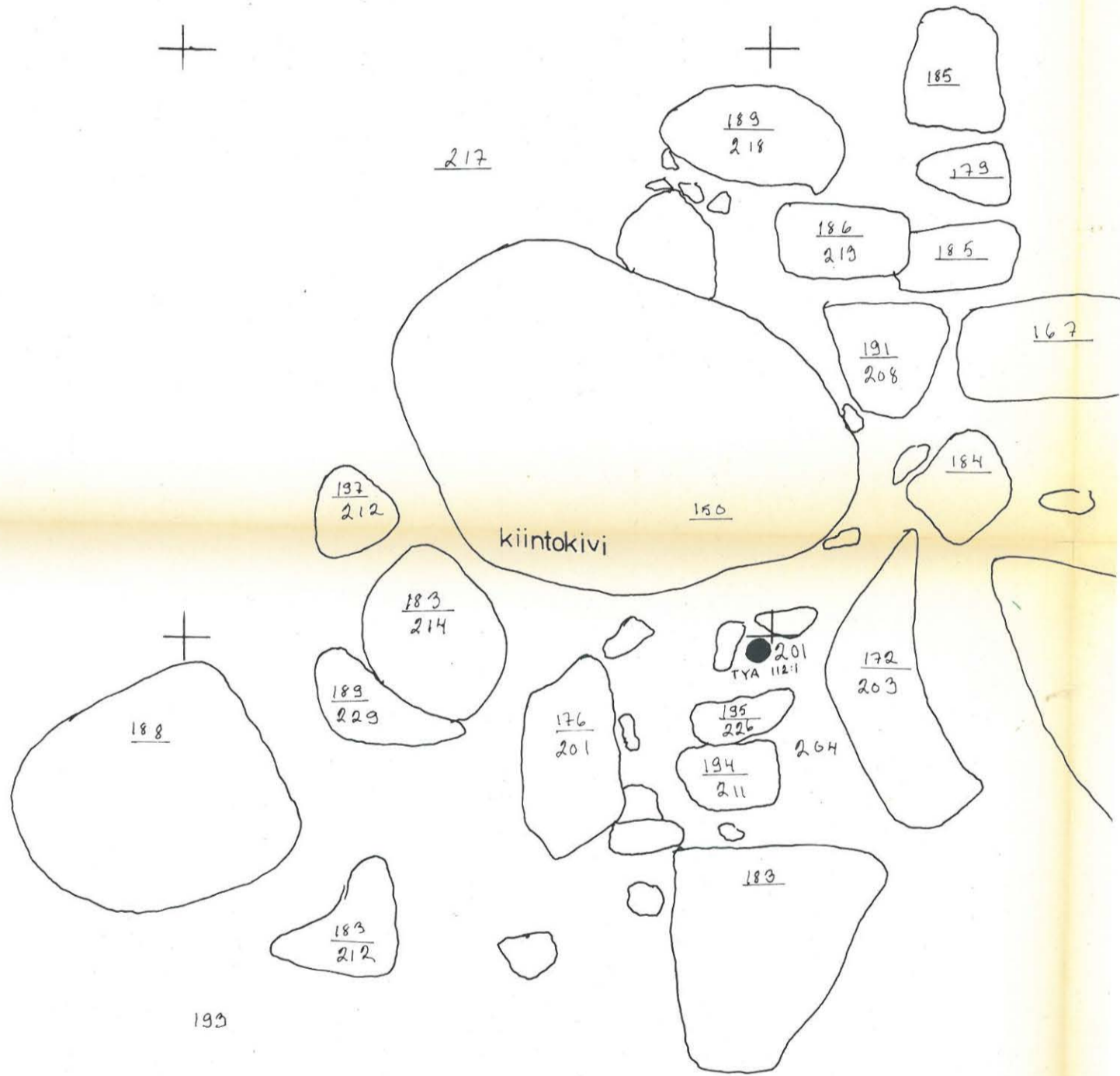
+

2

+

+

+

PRONSSINAPPI

POLTETTU LUUNSIIRU

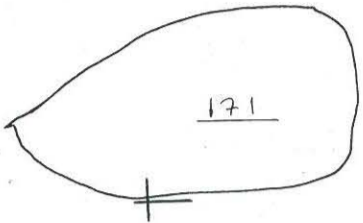

KANTO

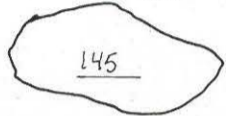
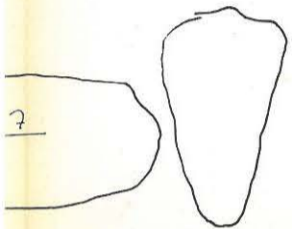
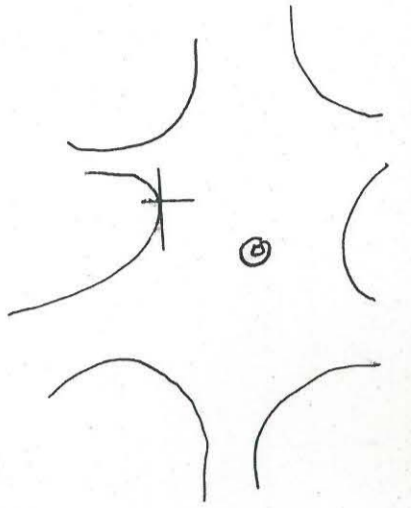
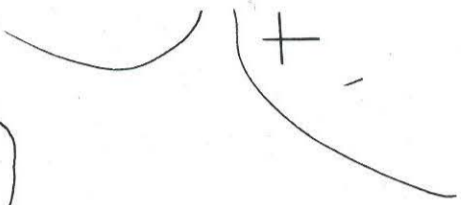
+

+

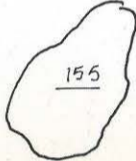
+

192

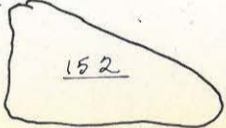

166

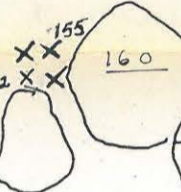

XX 160
TYA 112:3

196

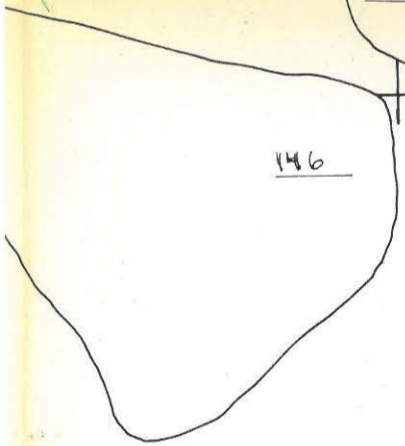
170
TYA 112:2

129
173

141

171

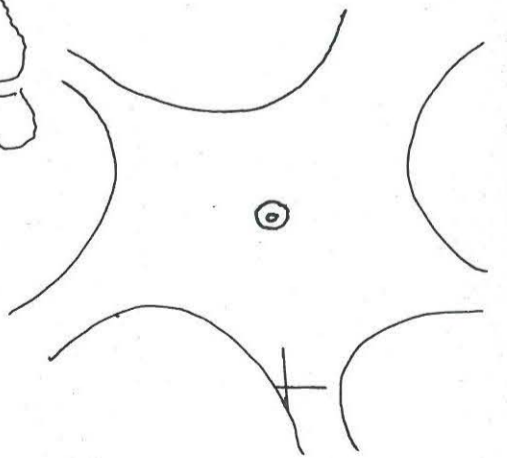

167

182

+

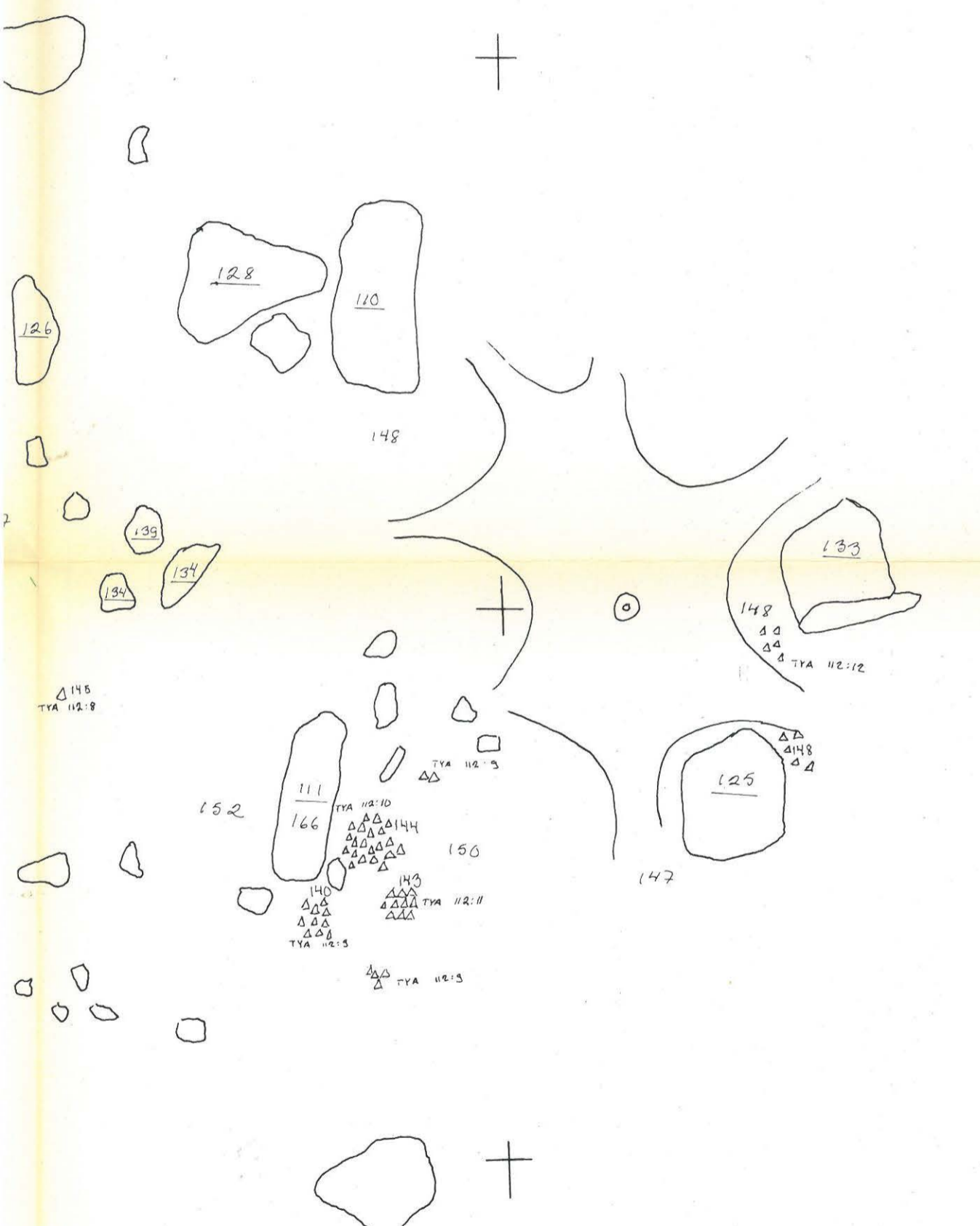
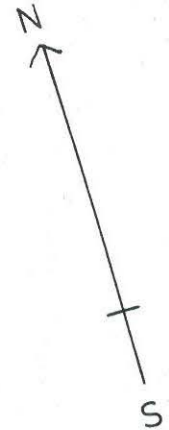
+

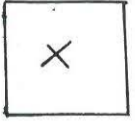
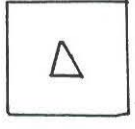
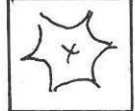

F I G I H

Kartta 2:2
 ULVILA
 SUOLISTO
 PELTOMÄKI
 T. Tuovinen 1978
 PÖHJAKARTTA
 ITÄPUOLISKO
 MK 1:20
 KP = 117

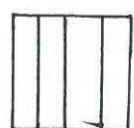
-
 POLTETTU LUUNSIRU
-
 KERAMIIKANPALA
-
 KANTO

I J K

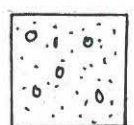
Kartta 3
ULVILA
SUOLISTO
PELTOMÄKI
T. Tuovinen 1978
PROFIILIKARTTA
MK 1:20
KP = 117

RUUTUJEN I:2 JA I:3
W-PROFIILIT IDÄSTÄ

RUUTUJEN G:2 JA G:3
W-PROFIILIT IDÄSTÄ

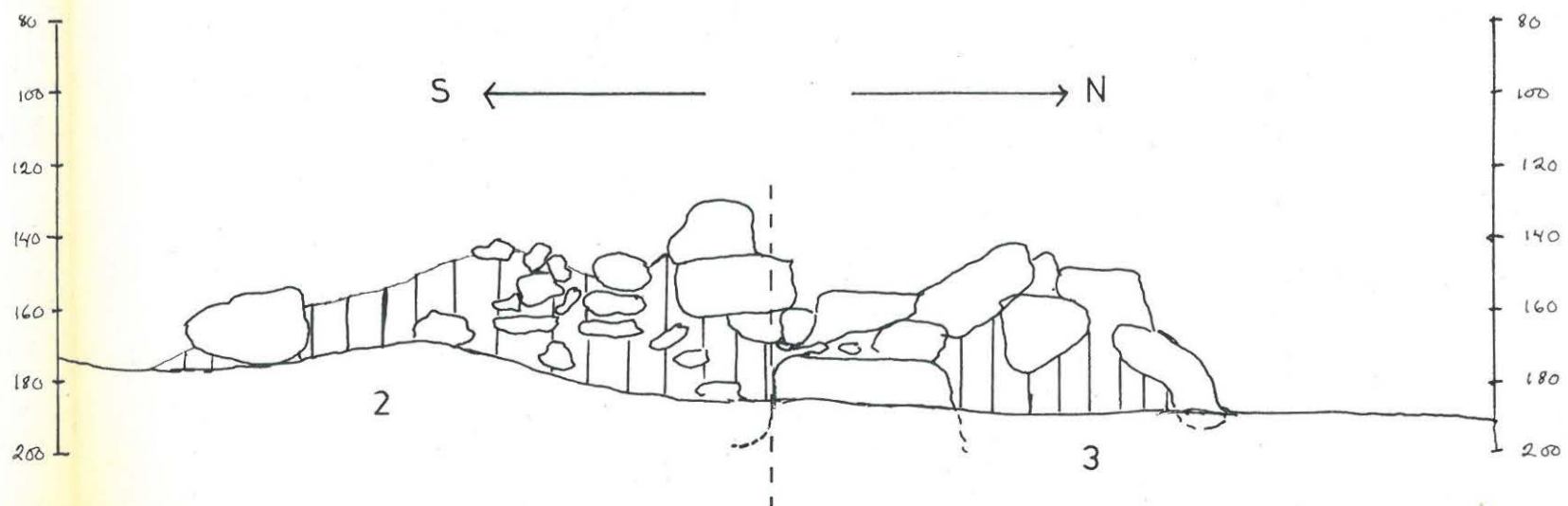
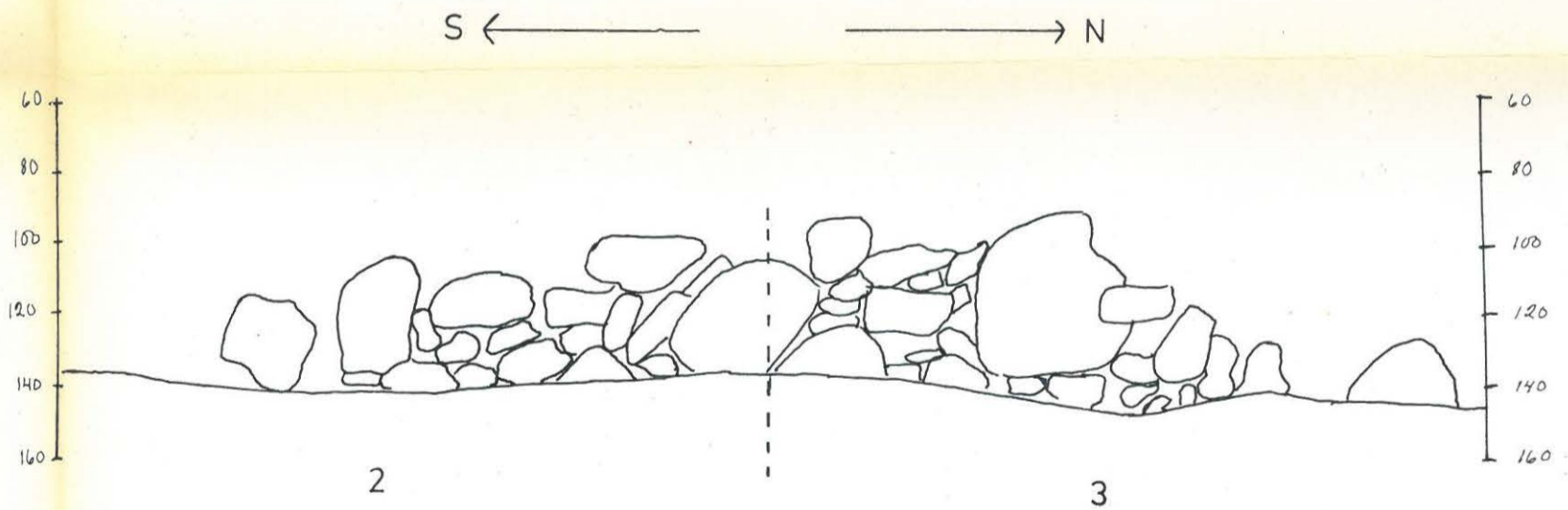
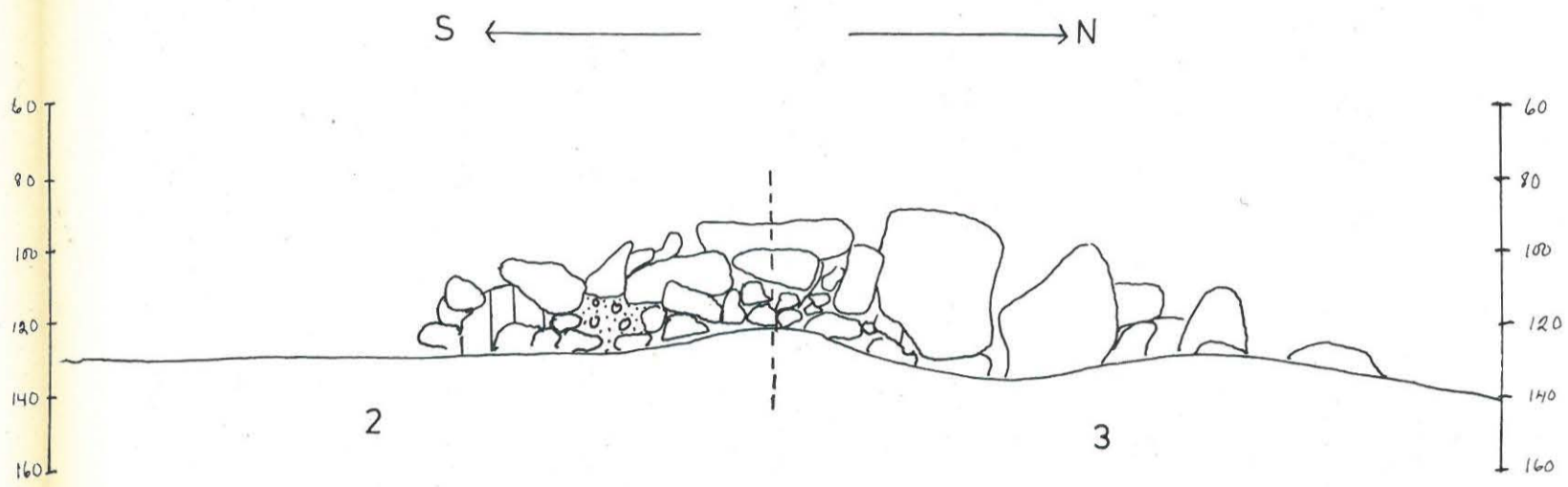

TURVE

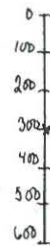
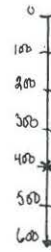

SORA

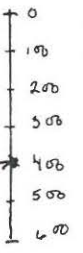
RUUTUJEN D:2 JA D:3
W-PROFIILIT IDÄSTÄ

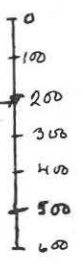
Kartta 4
ULVILA
SUOLISTO
PELTOMÄKI
T. Tuovinen 1978
PINTAVAAITUSKARTTA
MK 1:200
KP = 117

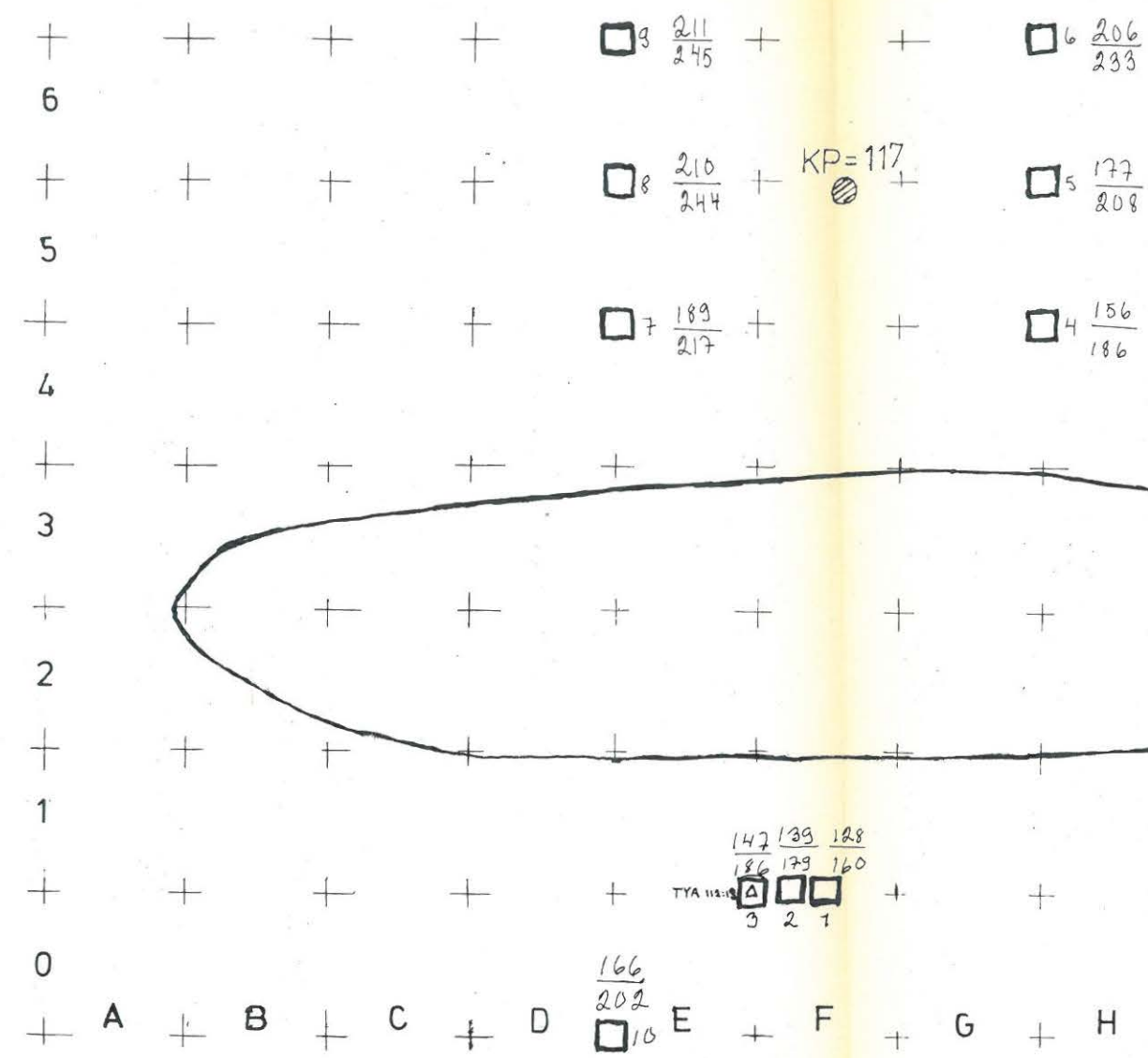
N ← ————— → S

W ← ————— → E

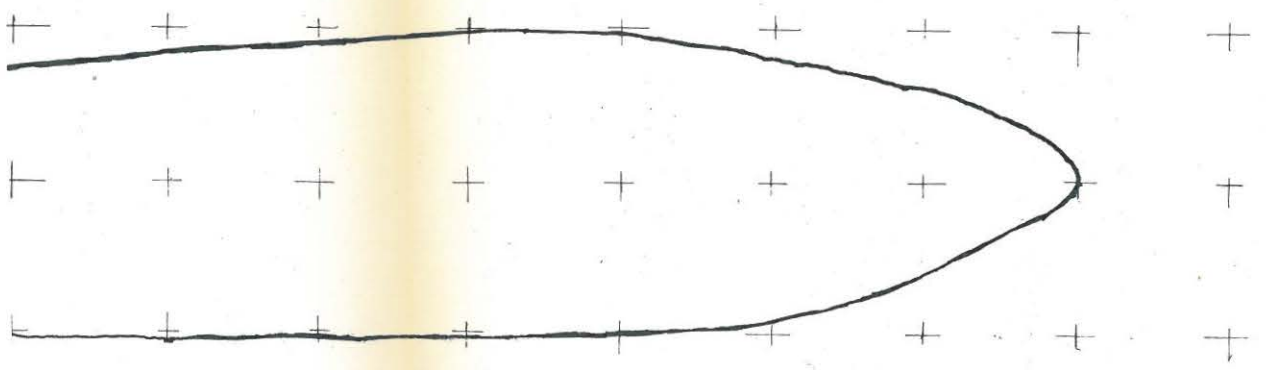
Kartta 5
 ULVILA
 SUOLISTO
 PELTOMÄKI
 T. Tuovinen 1978
 KOEKUOPAT
 MK 1:200
 KP = 117

+ $\square_9 \frac{211}{245}$ + + $\square_6 \frac{206}{233}$ + + + +

+ $\square_8 \frac{210}{244}$ + KP=117 + $\square_5 \frac{177}{208}$ + + + +

+ $\square_7 \frac{189}{217}$ + + $\square_4 \frac{156}{186}$ + + + +

OKOJE

- + $\frac{147}{186}$ $\frac{139}{179}$ $\frac{128}{160}$ + + + + +

- D $\frac{166}{202}$ \square_{10} E + F + G + H + I + J + K +

KAASMARKKU

PELTO

PELTO

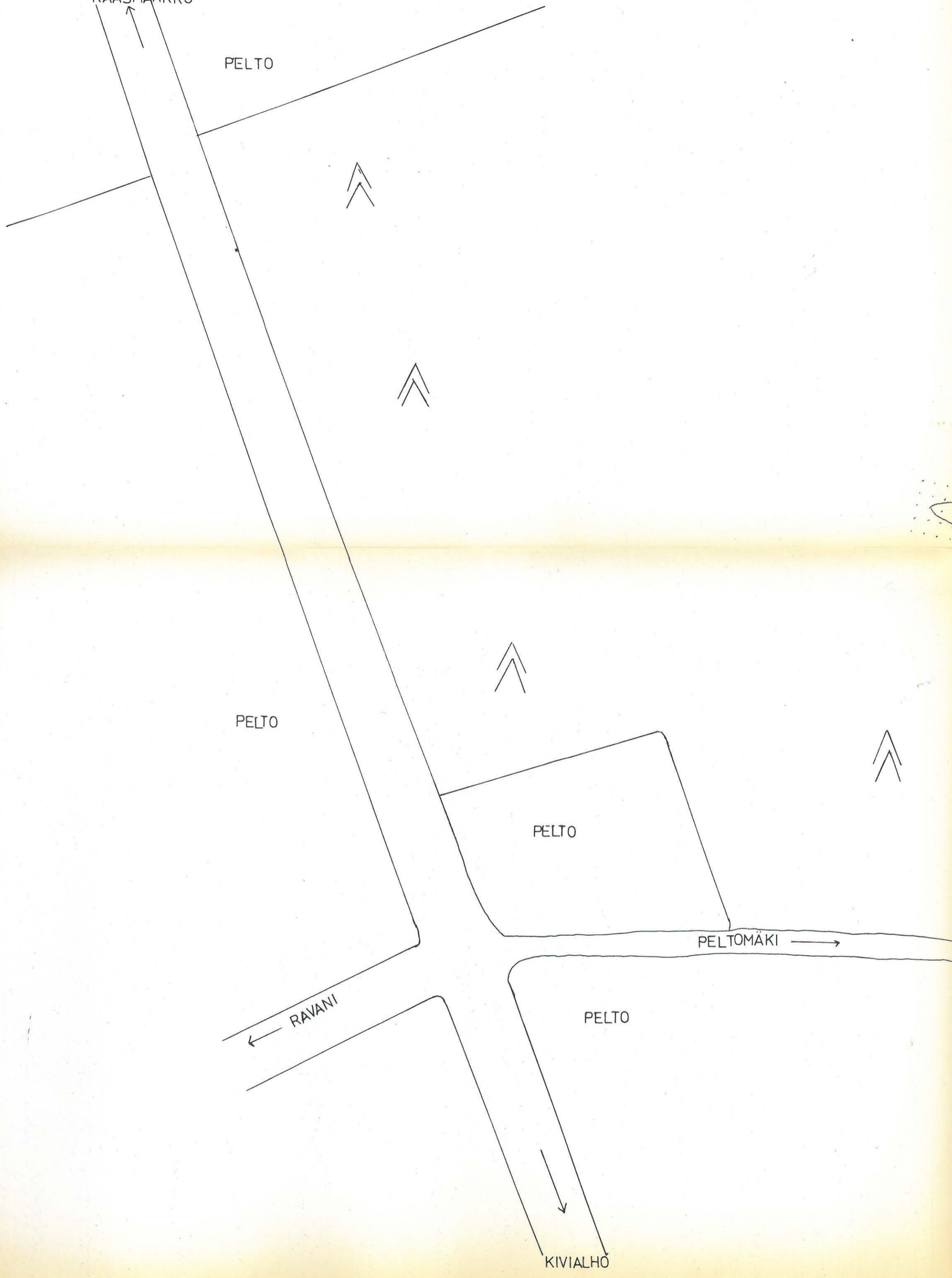
PELTO

PELTOMÄKI

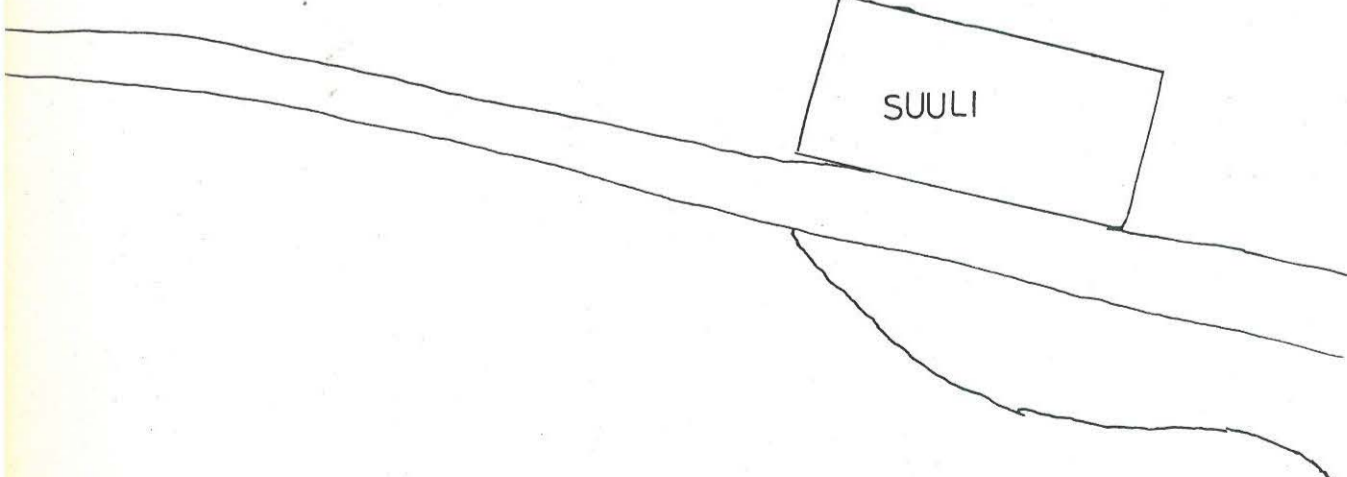
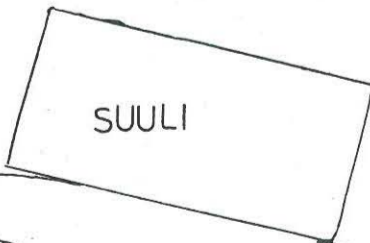
RAVANI

PELTO

KIVIALHO

Kartta 6
ULVILA
SUOLISTO
PELTOMÄKI
T. Tuovinen 1978
YLEISKARTTA
MK 1:500

Kartta 7
ULVILA
SUOLISTO
PELTOMÄKI
1978

Ote peruskartasta 1143 05
MK 1:20000
Kaivauskohde merkitty ympyrällä

Raunio turpeen alta paljastettuna. W. Neg. 1690.

Kiveys on paljastettu ja osittain ruudutettu. NE.
Neg. 1692.

F3, pintakiveys N. Neg. 1723.

F3, pintakiveys purettu. N. Neg. 1727.

F3, pohjakerros. N. Neg. 1751.

H3, pintakiveys N. Neg. 1699.

H3, pintakiveys purettu. N. Neg. 1703.

H3, pohjakerros. N. Neg. 1749.

B2, pintakiveys S. Neg. 1741.

B3, pintakiveys N. Neg. 1742.

C2, pintakiveys S. Neg. 1733.

C3, pintakiveys N. Neg. 1734.

D2, pintakiveys S. Neg. 1731.

D3, pintakiveys N. Neg. 1732.

E2, pintakiveys S. Neg. 1725.

E3, pintakiveys N. Neg. 1724.

G2, pintakiveys S. Neg. 1701.

G3, pintakiveys N. Neg. 1702.

H2, pintakiveys S. Neg. 1700.

Ruutujen H2 ja H3 W-profiili E. Neg. 1722.

Ulvila, Suolisto, Peltomäki 1978

Ruutujen D2 ja D3 W-profiili SE. Neg. 1743.

Pronssinappi TYA 112:1 in situ. B2. Neg. 1745.

Peltomäki 1978

Raunion pohjakerros. E. Neg. 1760.

Yleiskuva NW. Kaivauspaikka hakkuuaukealla kuvan keskellä. Neg. 1696.

Maisemakuva W. Hautaraunio kuvan keskellä olevan kuusikon takana. Oik. Paganuksen talo, etualalla Alhon paikallistien(1143 05, 681350/55450).
Neg. 1769.